

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Loon op Zand
postbus 7
5170 AA Kaatsheuvel

Correspondentieadres
Dr. Ariënsplein 2
5171 KA Kaatsheuvel

T 0416 27 89 71
secreterk@planet.nl

Kaatsheuvel, 27 september 2006

Betr.: toelichting en bescheiden behorende bij de hoorzitting betreffende Rijksmonumentenstatusaanvraag complex St. Jozefkerk/pastorie

Geacht college,

Introductie door:
L. Grootswagers-Theuns, Voorzitter Stichting STERK

Namens de stichting hebben wij 2 terzake deskundigen bereid gevonden voor ons te spreken:

Ir. M.G.A. Moons-Brouwer Architect BNA
voorzitter monumentencommissie Tilburg; lid Duurzaamheidsraad van provincie Brabant, o.v.v. May-Weggen
Bestuur Monumentenwacht; Bestuur Federatie Noord-Brabants monumentenoverleg
Extern deskundige bij het MSP

Lid / voormalig lid div. welstands- en monumentencommissies (Den Bosch, Zaltbommel, Helmond)
supervisor Venray; Bestuur Monumentenvereniging de Langstraat; oud-raadslid; oud directeur Welstandszorg
Noord Brabant; oud directeur RO gemeente Waalwijk; directeur-eigenaar Ingenieursbureau Moons
restauratie architect

Ir. K. v. Bijsterveld
Stedenbouwkundige en landschapsarchitect, goed bekend met gemeentelijk beleid en tevens voorzitter van de
monumentencommissie Waalwijk.

Als onderbouwing van het betoog van de Stichting STERK op voornoemde hoorzitting willen wij u de volgende
informatie ter beschikking stellen.

de aanvraag geschiedt ingevolge de monumentenwet 1988 conform artikel 1.
B1 : monumenten: alle voor tenminste vijftig jaar vervaardigde zaken welke van algemeen belang zijn wegens
hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde.

B2: terreinen welke van algemeen belang zijn wegens daar aanwezige zaken als bedoeld onder 1;
(bijlage A)

De criteria om als rijksmonument te kunnen worden aangewezen zijn derhalve :

- een minimum leeftijd van 50 jaar;
- het algemeen belang vanwege :
de schoonheid
de betekenis voor de wetenschap,
of de cultuurhistorische waarde.

Dit zijn de enige criteria die kunnen en mogen worden gehanteerd. Andere criteria, bv planologische of financiële
doen niet terzake en kunnen en mogen ingevolge de monumentenwet NIET worden gehanteerd.
Hierover bestaat nog al wat jurisprudentie en onze stichting zal overtuigd van haar gelijk zo nodig dit standpunt
tot in hoogste instantie verdedigen.

Wij zijn hier bijeen gekomen om aantoonbaar te maken dat de kerk/pastorie aan voornoemde criteria voldoen. Dit
zijn de criteria die tijdens deze hoorzitting besproken dienen te worden. Zoals reeds gesteld zijn er geen andere
criteria.

2° Spreker: Ir. M.G.A. Moons

Als onderbouwing dat het complex onvoorwaardelijk voldoet aan de criteria van voornoemde wet worden
ingebracht:

De vermelding op de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Noord-Brabant

In het kader van haar eigen monumentenbeleid heeft het provinciaal bestuur een eigen cultuurhistorische
waardenkaart samengesteld. Op deze CHW staan alle objecten vermeld, welke naar het oordeel van de provincie
een cultuurhistorische waarde hebben VAN BOVENLOKAAL BELANG en derhalve op grond van de drie
eerdere genoemde criteria als historisch erfgoed moeten worden bewaard

De St. Jozefkerk is een voorbeeld van historische bouwkunst en is daarom vermeld op deze door de provincie
vastgestelde cultuurhistorische waardenkaart. Met 'historische bouwkunst' worden onroerende zaken bedoeld als
boerderijen, woonhuizen, fabrieken, molens, kerken en kastelen. Ook de provincie heeft als criteria voor opname
op de Cultuurhistorische waardenkaart de wetenschappelijke en/of cultuurhistorische betekenis, schoonheid en
ouderdom gehanteerd. Voor het criterium ouderdom is aansluiting gezocht op de termijn van 50 jaar, die ook in
de Monumentenwet is opgenomen.

Vermelding op MIP-lijst

Vanaf 1991 komt de St. Jozefkerk voor op de MIP-lijst (=Monumenten Inventarisatie Project). Dat betekent dat de
kerk toen reeds ingevolge de richtlijnen van de RDMZ voldeed aan de criteria om als rijksmonument te worden
aangemerkt.

MSP

De kerk werd vervolgens geselecteerd in de MSP (= Monumenten Selectie Procedure) en werd voorgedragen
voor aanwijzing tot rijksmonument. Het complex voldeed dus aan alle strenge criteria en eisen die gesteld
werden. (Er werden 165.000 objecten ingebracht slechts 10% behaalde na de zware selectie de eindstreep en
werd voorgedragen voor aanwijzing en bescherming middels de Monumentenwet 1988).

In de voordracht door de RDMZ schreef deze dienst aan de gemeente:
"in 1995 heeft u ons laten weten dat u wilde meewerken aan de uitvoering van het MonumentenSelectieProject in
de regio 's Hertogenbosch. In alle gemeenten is intussen de Indicatieve Lijst van de gebouwen, welke ons inziens
op grond van de van rijkswege vastgestelde criteria in aanmerking komen voor bescherming door de Provinciale
Begeleidingscommissie voor het MSP vastgesteld en de beschrijvingen zijn door ons afgerond.
Hierbij de waardering zoals beschreven in de redengevende omschrijving.
Waardering: Wilhelminaplein 2-3

Het complex is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de katholieke
geloofsbeleving in het interbellum. Het is van architectonisch belang vanwege de harmonische vormgeving. Het
heeft architectuurhistorische betekenis als representant van de Delftse School. Het is gaaf en volledig bewaard
gebleven. Het is een representatief voorbeeld van het werk van de architect. Het is gaaf en volledig bewaard
gebleven. Het object is zeldzaam als voorbeeld van het type T-vormige basiliek met verhoogd koor in de Delftse
Schoolstijl.

(Bijlage B brief provincie N-Brabant kenmerk nr. 283964/382129) d.d. 3 maart 1998)

IL (= indicatieve lijst) 12 maart 1998

In opdracht van de gemeente werd door Adviesbureau MSP te Gouda in maart 1998 een inventarisatielijst
opgemaakt

Er wordt gewerkt met een puntensysteem. Wilhelminaplein 2/3 behaald een score van 35 punten. Het complex
behaalde de op één na hoogste plaats in de gemeente Loon op Zand tijdens deze inventarisatie.

(Van alle objecten in de gemeente Loon op Zand wordt zij slechts voorbijgestreefd door het complex Erasstraat 6-
8). (zie bijlage C)

3° Spreker Ir. K. van Bijsterveldt

Rol van de gemeente in het verleden mbt de eerdere mogelijkheid van aanwijzing als rijksmonument.

Het besluit dat genomen is in de vergadering van de gemeente Loon op Zand van 8 juli 1999 is gebaseerd op een
onjuist argument. De motivatie was:

(Conform bijlage D pre-advies 8-7-1999)

4. Wilhelminaplein 2-3 complex van kerk en pastorie

Het bestuur van de parochie St. Jozef stemt niet in met een voorgenomen aanwijzing tot rijksmonument.

Het onderhavige complex is nog van een relatief 'jonge leeftijd'. In die zin komt dit complex niet in aanmerking als
'te beschermen bouwkunst'.

Dit ingebrachte argument berust op geen enkele onderbouwing conform de monumentenwet 1988. De periode
die destijds door het MSP behandeld werd betrof gebouwen ouder dan 50 jaar, gebouwd in de periode tot 1940.
Het kerkcomplex is in 1936 gebouwd.

Gezien de vermelding op de IL lijst van MSP/Gouda en de 2 jaar eerder in gang gezette procedure tot aanwijzing
als gemeentelijk monument roept het verlenen van dit negatieve advies vragen op.

Zeker gezien het feit dat er een vermelding is opgenomen in een schrijven van het college gericht aan de
Provincie (Bijlage E kenmerk 9801411-9801531-9801569) waarin vermeld wordt als volgt:

Betreffende de 4 voorgedragen kerken:

Van alle kerkbesturen een negatieve reactie ontvangen. Zij hebben gehoor gegeven aan het verzoek van het
bisdom om niet mee te werken aan plaatsing op de rijksmonumentenlijst.

Geconcludeerd moet worden dat de reacties inhoudelijk noch financieel zijn onderbouwd. De argumenten zijn
gebaseerd op mogelijk toekomstige ontwikkelingen. Op grond van geldende jurisprudentie kan louter formeel
geredeneerd geen rekening met deze reactie worden gehouden. Onze intentie is daarentegen om met een
gedegen en onderbouwd aanwijzingsadvies te komen. Daar hoort in een situatie als deze een beschouwing van
het gebruik van kerken in onze gemeente in de toekomst bij.

Alvorens een voorstel aan de gemeenteraad voor te leggen zouden wij meer informatie willen hebben over het
gebruik en de exploitatiemogelijkheden van de in het geding zijnde kerkgebouwen."

De gemeente spreekt hier zelf de intentie uit een gedegen en onderbouwd aanwijzingsadvies te willen geven. Bij
het voornoemde argument gebruikt tbv het negatieve advies, kan zeer zeker niet gesproken worden van een
gedegen en onderbouwd aanwijzingsadvies.

Omdat het advies lang uitblijft besluit de provincie nogmaals te verzoeken om een aanwijzingsadvies uit te
brengen (bijlage F kenmerk 319689/389164)

"er is overleg geweest tussen Rijksdienst, MSP en Bisdom. Hierbij is gebleken dat het niet verlenen van
toestemming samenhangt met de onzekere toekomst van de bedoelde kerkgebouwen. Over de 4 kerkgebouwen
in uw gemeente kon het bisdom ons verder geen uitsluitel geven, omdat er nog geen concrete besluiten zijn
genomen. Het lijkt ons in dit verband ook minder zinvol om in overleg te gaan tussen gemeente, kerkbesturen,
bisdom en provincie. Wij willen u in overweging geven om alsnog een aanwijzingsadvies vast te stellen en
daarbij de bedoelde kerken al of niet voor te dragen. In het eerste geval zullen de kerkbesturen vermoedelijk in
een later stadium bezwaar maken tegen bescherming. In het tweede geval zullen wij het voorstel voorleggen aan
de Rdmz, die dan advies zal vragen aan de Raad voor Cultuur.

Vervolgens bepaald de gemeente Loon op Zand om 2 kerken positief voor te dragen (de lobby vanuit de 2
kerkbesturen was ook gericht op behoud van het gebouw en zij zijn (tegen het advies van het bisdom in) akkoord
gegaan met het verkrijgen van de rijksmonumentenstatus. Het kerkbestuur van de St. Jozefkerk bleef volhardend
in haar weigering om mee te werken aan het verkrijgen van de rijksmonumentenstatus. Indien de gemeente
getoetst had op inhoudelijke basis conform de monumentenwet 1988 had zij geen gronden om de kerk niet voor
te dragen als rijksmonument.

Het feit dat het kerkbestuur weigerde mee te werken aan het verkrijgen van de rijksmonumentenstatus om haar
moverende redenen mag voor de gemeente geen aanleiding zijn om slechts hierop haar advies te baseren. Moge
opgemerkt (zie bijlage G pre-advies 55/98 d.d. 28-04-1998) dat alle eigenaren van door het MSP voorgedragen
monumenten in de gemeente Loon op Zand te kennen hebben gegeven niet in te stemmen met de voorgenomen
aanwijzing. De objecten zijn echter beoordeeld volgens landelijke criteria. De reacties die zijn ingebracht leiden
niet in alle gevallen tot een andere waardering. Het beleid van zowel de gemeente als het rijk is om geen
belemmeringen op te werpen om een monument te (kunnen) gebruiken en of aan te passen aan een (meer)
doelmatig gebruik doch om de cultuurhistorische waarden juist hiermee te combineren.

Afsluiting: Mevr. L. Grootswagers-Theuns

Gezien het grote maatschappelijke belang (meer dan 3000 burgers die getekend hebben voor onderzoek naar
herbestemmingsmogelijkheden die voorzien in het behoud van complex) verzoekt STERK het college om zeer
zorgvuldig haar advisering samen te stellen. Wenselijk wordt geacht, gezien het maatschappelijke belang daar de
gemeenteraad bij te betrekken.

Ondanks het feit dat het economische belang nooit zwaarwegend kan zijn tijdens een hoorzitting mbt de
rijksmonumentenstatus wil Stichting STERK wel melding maken van het feit dat zij momenteel bezig is met de
ontwikkeling van een herbestemming die (zie brief cc. aan kerkbestuur welke al eerder aan het college is hand
gesteld) wil voorkomen dat het economisch belang van partijen in het geding wordt gebracht. Zij streeft hierbij
naar samenwerking met alle partijen die betekenisvol kunnen zijn in deze, zowel overheid, bisdom, kerkbestuur
en projectontwikkelaar.

Het verkrijgen van de rijksmonumentenstatus is er slechts op gericht de cultuurhistorische waarde die een
monument heeft te bewaren voor de toekomst en te gebruiken of aan te passen aan een (meer) doelmatig
gebruik.

Stichting Sterk wil het college bij haar besluitvorming alsnog meegeven:

de provincie ziet cultuurhistorische waarden als een belangrijk element van de identiteit van Noord-Brabant.
Cultuurhistorische waarden verdienen het om behouden te worden, maar vooral ook om als inspiratiebron te
worden gebruikt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Verder doet de provincie een bijzondere oproep aan gemeentebesturen voor wat betreft het behoud van: stads-
en dorpskernen en met name de kerkterreinen omdat deze daarbinnen de kristallisatiekern van de stad:
de stedelijke en landelijk bewoning in de Provincie Noord-Brabant is ontstaan, zoals we die nu kennen. Deze
terreinen zijn de archiefplaatsen bij uitstek van de bewonings-geschiedenis van Noord-Brabant. In deze vorm
verdienen ook zij om op lokaal niveau beschermd te worden.

Wij wensen het college veel wijsheid toe in het samenstellen van het advies en vertrouwen op een gefundeerd en
goed beargumenteerde onderbouwing ervan, zodat de dwaling uit het verleden hiermee hersteld kan worden.

Namens Stichting STERK

L.Grootswagers/Voorzitter